

AINEKAART

Ainevaldkond: Sotsiaaalained

Õppeaine: ajalugu

Klass: 9.

Õpetaja: Jaan Nõmmik

Ainetüüp: kohustuslik aine põhikoolis

Õppekirjandus:

Einar Värä, Ago Pajur, Tõnu Tannberg. (2015). Lähiajalugu. Õpik. I osa. Tallinn: Avita.

Einar Värä, Tõnu Tannberg. (2016). Lähiajalugu. Õpik. II osa. Tallinn: Avita.

Ene Tannberg, Urma Linnus. (2015). Lähiajalugu. Töövihik. I osa. Tallinn: Avita.

Ene Tannberg, Urma Linnus. (2016). Lähiajalugu. Töövihik. II osa. Tallinn: Avita.

Vajalikud õppevahendid:

Õpik, töövihik, arvuti, projector

Õppesisu:

Maailm kahe maailmasõja vahel 1918–1939

Rahvusvaheline olukord, Pariisi rahukonverents, poliitiline kaart pärast Esimest maailmasõda, Versailles' süsteem. Rahvasteliidu tegevus ja mõju, sõjakollete kujunemine Aasias ja Euroopas.

Maailmamajandus, ülemaailmse majanduskriisi põhjused, olemus ja tagajärjed.

Demokraatia ja diktatuuri põhijooned. Demokraatia Ameerika Ühendriikide näitel, autoritarism Itaalia näitel, totalitarism NSV Liidu ja Saksamaa näitel.

Eesti Vabariik, Vabadussõda, Asutav Kogu, maareform ja põhiseadus, demokraatliku parlamentarismi aastad, vaikiv ajastu, majandus, kultuur ja eluolu, välispoliitika.

Kultuur ja eluolu kahe maailmasõja vahel, uued kultuurinähtused, teadus, tehnika areng, aatomiuuringud, auto ja lennuk, raadio, kino ja film, kirjandus ja kunst, uued propagandavahendid. Kultuur ja eluolu paikkonnas 20. sajandi algul.

Teine maailmasõda 1939–1945

Rahvusvaheline olukord. Lääneriikide järeleandmised Saksamaale. München. MRP.

Sõjategevuse üldiseloostus, sõja algus ja lõpp, sõdivad pooled. Sõjategevus, rinded: Idarinne, Läänerinne, Vaikse Ookeani ja Põhja-Aafrika piirkond. Holokaust, ÜRO asutamine.

Eesti Teise maailmasõja ajal, baaside ajastu, iseseisvuse kaotamine, juuniküüditamine, sõjategevus Eesti territooriumil, Nõukogude ja Saksa okupatsioon.

Teise maailmasõja mõjud paikkonnas.

Maailm pärast Teist maailmasõda 1945–2000

Külm sõda, külma sõja põhijooned ja avaldumisvormid, kriisid ja sõjad.

Läänemaailm USA ja Saksamaa Liitvabariigi näitel. USA ühiskond, sisepoliitika, ühiskondlikud liikumised, välispoliitika. Saksamaa Liitvabariigi majanduse areng, Ida- ja Lääne-Saksamaa suhted.

Kommunistlikud riigid, kommunistliku süsteemi teke. NSV Liit, stalinism, sula, stagnatsioon.

Eesti Nõukogude okupatsiooni all, piiride muutumine, repressioonid, kollektiviseerimine, industrialiseerimine, poliitiline juhtimine, kultuur ja eluolu.

Kommunistliku süsteemi lagunemine, *perestroika* ja *glasnost*, Mihhail Gorbatšov, Boris Jeltsin, Saksamaa ühinemine.

Eesti Vabariigi iseseisvuse taastamine. Laulev revolutsioon, Balti kett, põhiseadusliku korra taastamine.

Maailm alates 1990. aastaist, üldülevaade, Euroopa Liidu laienemine, NATO laienemine, uued vastasseisud.

Kultuur ja eluolu 20. sajandi teisel poolel. Teaduse ja tehnika areng, aatomiuuringud, infotehnoloogia, massikultuur, naine ja ühiskondlik elu, muutused mentaliteedis.

Poliitilised liikumised, kultuur ja eluolu ning ajalooline mälu ja mäluasutused kodukohas.

Õpitulemused:

Maailm kahe maailmasõja vahel 1918–1939

Õpilane:

1. näitab kaardil Esimese maailmasõja järel toimunud muutusi;
2. iseloomustab ning võrdleb demokraatlikku ja diktatuurset ühiskonda;

3. kirjeldab ning võrdleb Eesti Vabariigi arengut demokraatliku parlamentarismi aastail ja vaikival ajastul;
4. kirjeldab kultuuri arengut ja eluolu Eesti Vabariigis ning maailmas, nimetab uusi kultuurinähtusi ja tähtsamaid kultuurisaavutusi;
5. seletab ja kasutab kontekstis mõisteid *demokraatia*, *diktatuur*, *autoritarism*, *totalitarism*, *fašism*, *kommunism*, *natsionaalsotsialism*, *repressioon*, *Rahvaste Liit*, *Versailles' süsteem*, *vaikiv ajastu*, *parlamentarism*, *Tartu rahu*;
6. teab, kes olid Jossif Stalin, Benito Mussolini, Adolf Hitler, Franklin Delano Roosevelt, Konstantin Päts ja Jaan Tõnisson.

Teine maailmasõda 1939–1945

Õpilane:

1. teab, milline oli rahvusvaheline olukord Teise maailmasõja eel;
2. teab, millal algas ja lõppes Teine maailmasõda, toob esile Teise maailmasõja puhkemise põhjused, sõja tulemused ja tagajärjed;
3. kirjeldab ajalookaardile tuginedes Teise maailmasõja sõjategevuse kulgu;
4. selgitab MRP ja baaside lepingu tähtsust Eesti ajaloos;
5. iseloomustab Eesti Vabariigi iseseisvuse kaotamist;
6. teab, mis riigid tegutsesid koostöös Saksamaaga ning mis riikidest moodustus Hitleri-vastane koalitsioon;
7. seletab mõisteid *MRP*, *holokaust*, *küüditamine*, *baaside leping*, *okupatsioon*, *ÜRO*.

Maailm pärast Teist maailmasõda 1945–2000

Õpilane:

- 1) teab külma sõja põhijooni ning toob esile selle avaldumist ja vorme, näitab kaardil tähtsamaid külma sõja aegseid kriisikoldeid;
- 2) teab ja näitab muutusi maailma poliitilisel kaardil 1990. aastail;
- 3) kirjeldab tööstusriikide arengut USA ja Saksamaa Liitvabariigi näitel;

- 4) kirjeldab kommunistlikku ühiskonda NSV Liidu näitel ning Eesti arengut NSV Liidu koosseisus;
- 5) toob esile kommunistliku süsteemi kokkuvarisemise põhjused ja tagajärjed;
- 6) kirjeldab Eesti iseseisvuse taastamist ja Eesti Vabariigi arengut;
- 7) iseloomustab kultuuri ja eluolu muutumist 20. sajandi vältel;
- 8) seletab ja kasutab kontekstis mõisteid *perestroika*, *glasnost*, *külm sõda*, *kriisikolle*, *kollektiviseerimine*, *industrialiseerimine*, *metsavennad*, *plaanimajandus*, *massirepressioon*, *Atlandi Harta*, *Euroopa Liit*, *NATO*, *Balti kett*, *laulev revolutsioon*;
- 9) teab, kes olid Mihhail Gorbatšov, Boris Jeltsin, Arnold Rüütel, Lennart Meri, Edgar Savisaar ja Mart Laar, ning iseloomustab nende tegevust.

Hindamise kirjeldus:

Õpitulemuste kontrollimise ja hindamise vormid: suuline ja kirjalik küsitlus, töökaartide, dokumentide, allikmaterjali ja piltidega, referaadi ja uurimistöö koostamine, loovtööd ning arutluse kirjutamine.

Allikaanalüüsi puhul hinnatakse allikast olulise info leidmist, selle hindamist ja võrdlemist, katkendi põhjal vastamist, kommenteerimist ning usaldusvääruse üle otsustamist.

Vajalik on olulisemate üksikfaktide teadmine, aga ka tähtsamate ajaloosündmuste ja nähtuste analüüsi nõudvad ülesanded.

Arutluse puhul hinnatakse vastavust teemale, ajastu ja teemakohaste faktide tundmist, analüüsi, võrdlemise ja seoste loomise oskust ning isikliku suhtumise väljendamist põhjendatud hinnangute kaudu.

Kasutatakse nii avatud kui ka etteantud vastusega ülesandeid.

Kokkuvõtva hinde kujunemine:

Kokkuvõttev hinne (aastahinne) on kolme trimestri hinde keskmine.